Den Haag – Remonstrantse Kerk – 4 juli 1974 – 20.15 uur

Ensemble van het Koninklijk Conservatorium

Monique Laanen	fluit
Marianne Robbers	fluit
Ruth Visser	hobo
Pierre Woudenberg	klarinet
Aart Rozeboom	klarinet
Harry Sparnaay	basklarinet
Kasper de Roo	fagot
Jos Buurman	hoorn
Frieda Homburg	trompet
Ann Morgan	harp
Bob Zimmerman	piano / celesta
Luuk Nagtegaal	slagwerk
Lucia Kerstens Hans Meydam Klaas Trapman Fred Vogels	crotales
Frank Wesstein	viool
Henk Guittart	altviool
Hans Woudenberg	cello
Kees Luykenaar	contrabas

KRO

Dit concert, een co-productie tussen het Kon. Conservatorium van Den Haag en de KRO, wordt uitgezonden op 9 juli a.s. om 20.15 uur

Ensemble van het Koninklijk Conservatorium Den Haag

dirigent Reinbert de Leeuw

solisten Dorothy Dorow, sopraan
Vera Beths, viool
Stanley Hoogland, piano

Programma

Luigi Dallapiccola 1904
Liriche greche
voor vrouwenstem en instrumenten
vertaling: Salvatore Quasimodo
a: Cinque frammenti di Saffo (1942)
b: Due liriche di Anacreonte (1944/45)
c: Sex carmina Alcaei (1943)

Luciano Berio 1925
Due pezzi
voor viool en piano
(1951)

PAUZE

Bruno Maderna 1920–1973
Serenata no. II
per 11 strumenti
(1957)

Luigi Nono 1924
Canciones a Guiomar
voor sopraan en instrumenten
tekst: Antonio Machado
(1962)

Luigi Dallapiccola: Tre liriche greche

Geboren in 1904 in Pisino (bij Triëst), toen Oostenrijks en tegenwoordig Joegoslavisch gebied. In 1917 werd zijn familie als 'politiek onbetrouwbaar' naar Graz getransporteerd, een feit dat zijn houding tegenover onderdrukking, onvrijheid en geweld gestalte gaf. Na de eerste wereldoorlog werd zijn familie gerehabiliteerd en kon hij in Florence piano gaan studeren aan het conservatorium waar hij in 1931 leraar werd. Een tijdlang schreef hij muziekkritiek. Zijn eerste belangrijke compositie dateert van 1928. Sinds 1950 is hij als compositieleraar regelmatig in Amerika geweest.
De universiteiten van Michigan en Glasgow benoemden hem tot eredoctor.
Naar aanleiding van zijn 'Liriche greche' schreef hij in 1968:
'Nadat de partituur van de 'Cinque frammenti di Saffo' in de zomer van 1942 was voltooid, wilde ik beginnen aan het libretto voor de opera 'Il Prigioniero'. Maar ik had vaag het gevoel dat ik nog niet klaar was met de Griekse dichters en daarom besloot ik nog zes korte fragmenten van Alcaeus op muziek te zetten. Achteraf besef ik pas wat een tegenwicht dit intense contact met de volmaakte sereniteit van de Griekse dichters vormde tegen de fascistische dictatuur die elke dag brutaler en gewelddadiger werd.
De 'Sex carmina Alcaei' bestaan uit een aantal strenge canonische vormen en zijn gebaseerd op één twaalftoonsreeks. Ik was destijds gefascineerd door het probleem hoe ik uit de twaalftoonstechniek nieuwe melodische en harmonische mogelijkheden zou kunnen afleiden.

Om verschillende redenen woonde ik na de val van Mussolini (25 juli 1943), en na de invasie van de Duitse legers, in een afgelegen villa en zo heb ik de partituur van de 'Alcaeus'-fragmenten afgemaakt.
Daarop volgde er een lange benauwende periode van stilte, waarin we het eind van de moeilijke weg moesten proberen te halen en moesten zien in leven te blijven. Elf maanden lang was er in mijn leven geen plaats voor muziek. Ik werkte toen aan de tekst van 'Il Prigioniero'. Toen ik weer kon componeren, ontstonden onmiddellijk de 'Due Liriche di Anacreonte' '

In 1945 schreef Dallapiccola boven de 'Sex Carmina Alcaei':
'Dit werk, opgedragen aan ANTON WEBERN op de dag van zijn zestigste verjaardag (3 december 1943), wijd ik vandaag in nederigheid en verering aan zijn nagedachtenis.
L.D.
15 september 1945.'

Cinque frammenti di Saffo

1. Vespro, tutto riporti
quanto disperse la lucente aurora:
riporti la pecora,
riporti la capra,
riporti il figlio alla madre.

2. O mia Gongila, ti prego:
metti la tunica bianchissima
e vieni a me davanti: Io sempre
ti desidero bella nelle vesti.

Così adorna, fai tremare chi guarda;
e io ne godo, perchè la tua bellezza
rimprovera Afrodite.

3. 'Muore il tenero Adone, O Citerea
e noi ché faremo?'
'A lungo battetevi il petto, fanciulle,
e laceratevi le vesti'.

4. Piena splendeva la luna
quando presso l'altare si fermarono:

e le Cretesi con armonia
sui piedi leggeri cominciarono,
spensierate, a girare intorno all'ara
sulla tenera erba appena nata.

5. Io lungamente
ho parlato in sogno con Afrodite

Vertaling :

Vijf fragmenten van Sappho

1. Avond, jij brengt alles weer terug,
wat de lichtende morgenstond verstrooit :
jij brengt het schaap terug,
jij brengt de geit terug,
jij brengt de zoon terug bij zijn moeder.

2. O mijn Congila, ik bid je :
trek je sneeuwwitte tuniek aan
en kom voor mij staan : ik verlang
altijd naar je, mooi als je bent in je gewaden.

Zo getooid, doe je ieder die naar je kijkt, beven ;
en ik geniet ervan, want jouw schoonheid
is een verwijt aan Aphrodite.

3. 'De tedere Adonis sterft, o Cytherea,
en wij, wat doen wij ?'
'Sla je lange tijd op de borst, meisjes,
en verscheur je klederen !'

4. De maan straalde vol
toen zij bij het altaar stilstonden :

en de Cretenzische vrouwen begonnen
op hun lichte voeten, gedachteloos,
in harmonie rond het altaar te gaan
over het zachte, pas opgeschoten gras.

5. Ik heb lange tijd
gesproken in mijn droom met Aphrodite.

Due liriche di Anacreonte

1. Eros languido desidero cantare
coperto di ghirlande assai fiorite,
Eros che domina gli uomini, signore degli Dei.

2. Eros come tagliatore d'alberi
mi colpì con una grande scure
e mi riversò alla deriva
d'un torrente invernale.

Vertaling :

Twee verzen van Anacreon

1. Ik wil zingen van Eros, die kwijnt,
overdekt met rijk bebloesemde guirlandes,
Eros die heerst over de mensen, gebieder der Goden.

2. Eros, die bomen omhouwt,
trof mij met een grote bijl
en liet mij glijden in de stroom
van een winterse bergbeek.

Sex carmina Alcaei

1. O coronata di viole, divina
   dolce ridente Saffo.

2. Sul mio capo che molto ha sofferto
   e sul petto canuto
   sparga qualcuno la mirra.

3. Già sulle rive dello Xanto ritornano i cavalli,
   gli uccelli di palude scendono dal cielo,
   dalle cime dei monti
   si libera azzurra fredda l'acqua e la vite
   fiorisce e la verde canna spunta.
   Già nelle valli risuonano
   canti di primavera.

4. Ma d'intrecciate corolle di aneto
   ora qualcuno ci circondi il collo
   e dolce olio profumato versi
   a noi sul petto.

5. Io già sento primavera
   che s'avvicina coi suoi fiori:
   versatemi presto una tazza di vino dolcissimo.

6. O conchiglia marina, figlia
   della pietra e del mare biancheggiante,
   tu meravigli la mente dei fanciulli.

Vertaling:

Zes liederen van Alcaeus

1. O violengekroonde, goddelijke
   zoet lachende Sappho.

2. Laat iemand mirre strooien
   op mijn veelbeproefd hoofd
   en mijn grijze borst.

3. De paarden keren alweer terug op de oevers van de Xanthos,
   de moerasvogels dalen neer uit de hemel,
   van de bergtoppen
   stroomt bevrijdt het koude blauwe water en de wijnstok
   bloeit en het groene riet schiet op.
   In de dalen weerklinken alweer
   lenteliederen.

4. Maar laat nu iemand ons de hals omhangen
   met gevlochten guirlandes van dille
   en ons zoete geurige olie gieten
   over de borst.

5. Ik voel reeds lente
   die nadert met haar bloemen:
   schenkt mij snel een beker van de zoetste wijn.

6. O zeeschelp, dochter
   van rotsen en van de witglanzende zee,
   jij vervult de kindergeest met verwondering.

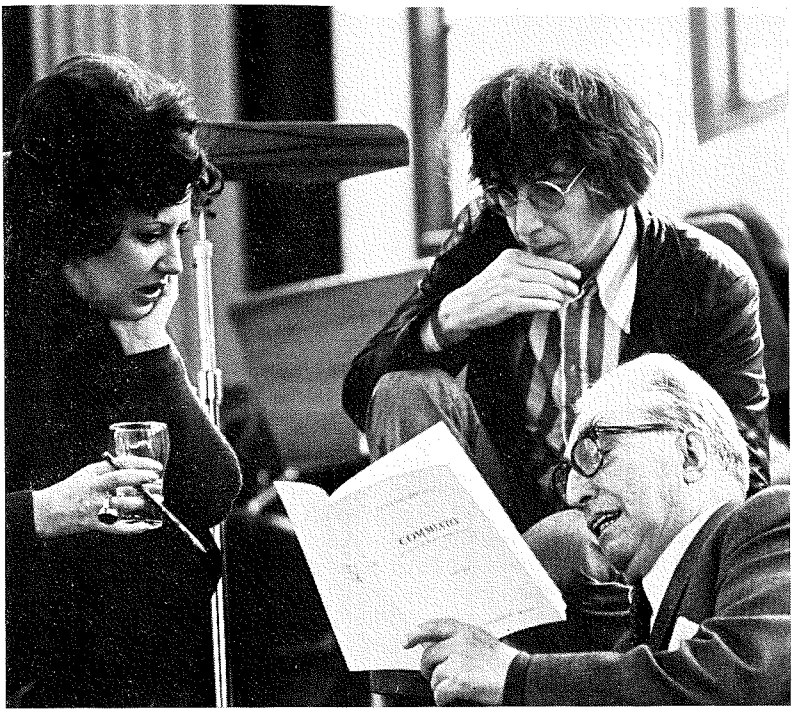

Dorothy Dorow, Reinbert de Leeuw en Luigi Dallapiccola

Luciano Berio : Due pezzi

In 1925 geboren in Oneglia, aan de Italiaanse Rivièra. Studeerde aan het conservatorium van Milaan en rond 1950 in Amerika, bij Milhaud en Dallapiccola. Uit deze tijd dateren de 'Due pezzi'. De ondogmatische maar toch strikte aanpak van de serialiteit in dit werk (uit 1949) laat al vroeg twee dingen horen die later bevestigd zouden worden : Berio's snelle assimilatie van nieuwe technieken en zijn grote trefzekerheid in het vertellen van een – muzikaal – evenement.
Nadat hij zeven jaar in Milaan voornamelijk met electronica had gewerkt (in de studio van de Italiaanse radio), vertrok hij voor bijna tien jaar naar Amerika om daar o.a. compositieles te geven aan de Juilliard School in New York.
Sinds enige jaren woont hij in Rome, componeert en reist door Europa om eigen werken te dirigeren, die nu weer snel na elkaar ontstaan.

Reinbert de Leeuw

Reinbert de Leeuw, geboren 1938 in Amsterdam, studeerde piano en muziektheorie in Amsterdam en compositie in Den Haag bij Kees van Baaren.
Als leraar is hij aan het Koninklijk Conservatorium in Den Haag verbonden, zowel voor de uitvoering als analyse van moderne muziek.
Als uitvoerend musicus houdt hij zich de laatste jaren vooral bezig met het verzorgen van series moderne muziek, waarbij ieder concert een speciaal aspect van de ontwikkeling van de muziek van de 20e eeuw belicht (de zgn. 'Rondomconcerten').
Naast enige kamermuziekwerken schreef hij 'Hymns and Chorals' (1970) voor blazersensemble, electronische gitaren en electronisch orgel, de opera 'Reconstructie' samen met Louis Andriessen, Hugo Claus, Misha Mengelberg, Harry Mulisch, Peter Schat en Jan van Vlijmen en 'Abschied', Symphonische Dichtung für grosses Orchester (1971–1973). Hij publiceerde een boek over Charles Ives (samen met J. Bernlef), en een verzameling, eerder in De Gids verschenen beschouwingen over moderne muziek onder de titel 'Muzikale anarchie'.

Dorothy Dorow

Dorothy Dorow, geboren in Londen, studeerde piano en compositie aan het Trinity College in deze stad en zang bij de vermaarde Maggie Teyte.
Zij begon haar carrière in de lichte muziek, maar legde zich vanaf 1959 speciaal toe op het moderne repertoire. Zij trad inmiddels in vele steden van Europa op, verleende medewerking aan talrijke concerten en opera-uitvoeringen, heeft vele eerste uitvoeringen op haar naam staan van moderne composities, die vaak speciaal voor haar stem werden geschreven. Hoewel het bezit van een absoluut gehoor en een stemomvang van $3^1/_4$ octaaf haar bijzonder geschikt maakt voor het zingen van hedendaagse composities, bestrijkt haar repertoire het gehele terrein der vocale muziek, waarbij haar voorkeur uitgaat naar werken uit de renaissance-periode.
Dorothy Dorow woont in Stockholm, waar zij, tezamen met haar echtgenoot Daniel Bell (dirigent van het Koninklijk Theater en counter-tenor) het Dorow-Bel Consort heeft opgericht, dat reeds veel succes in Zweden heeft geoogst.
Dorothy Dorow heeft aan talrijke festivals meegewerkt, o.a. de Warschauer Herfst en muziekfeesten der I.S.C.M.
Luigi Nono heeft zijn 'Canciones a Guiomar' speciaal voor haar stem geschreven.

Vera Beths

Vera Beths werd in Haarlem geboren. Haar eerste vioollessen kreeg zij van haar vader Gijs Beths.
Reeds op veertienjarige leeftijd won zij de eerste prijs op het Internationale Festival in Wales. Na haar middelbare-schoolopleiding te hebben voltooid zette zij haar vioolstudie voort bij Herman Krebbers aan het Amsterdams Muzieklyceum. In 1967 behaalde zij het diploma solospel met de hoogste onderscheiding. Twee jaar later won zij het Oskar Backconcours, hetgeen haar in staat stelde haar studie voort te zetten in de Verenigde staten bij Ivan Galamian. Tijdens haar verblijf daar nodigde Isaac Stern haar uit om op te treden op het Marlboro Festival, waar zij het jaar daarop terugkeerde, ditmaal op uitnodiging van Rudolf Serkin, de organisator van het festival.
Vera Beths geeft talrijke recitals tezamen met haar begeleider Stanley Hoogland en trad herhaaldelijk op als soliste met de Nederlandse Symfonie-orkesten, en voor radio en televisie. Zij concerteerde eveneens met het Liverpool Philharmonic Orchestra o.l.v. Edo de Waart.

Stanley Hoogland

Stanley Hoogland werd in 1939 in Deventer geboren. Hij studeerde piano en muziektheorie aan het Muzieklyceum te Amsterdam bij Jaap Spaanderman. In 1965 behaalde hij de Zilveren Vriendenkrans.
Hij zette zijn studies voort in Engeland bij Maria Curcio en in de Verenigde Staten bij Menahem Pressler.
Hij specialiseerde zich in het bespelen van authentieke vroege hamerklavieren, hetgeen resulteerde in een aantal grammofoonopnamen van kamermuziek van Mozart, Beethoven, Czerny en Ries.